

Staatscommissie voor het Internationaal Privaatrecht

Aan de minister voor Rechtsbescherming
Dhr. F.M. Weerwind
Ministerie van Justitie en Veiligheid
Directie Wetgeving en Juridische Zaken, sector privaatrecht
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Den Haag, 21 februari 2023

Onderwerp: Advies herziening van artikel 431 Rv inzake de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse civielrechtelijke vonnissen buiten verdrag en verordening

Uw kenmerk: 2283429

Excellentie,

1. Inleiding

1.1 Bij brief van 6 juni 2018 (kenmerk 2283429) heeft uw ambtsvoorganger de Staatscommissie voor het Internationaal Privaatrecht (hierna: "Staatscommissie") advies gevraagd over herziening van artikel 431 Rv. De aanleiding voor deze adviesaanvraag is het verschijnen van het rapport "Tenuitvoerlegging van buitenlandse civielrechtelijke vonnissen in Nederland buiten verdrag en verordening (art. 431 Rv)", van de hand van Prof. mr. M.H. ten Wolde, mr. J.G. Knot en mr. K.C. Henckel, in opdracht van het WODC (hierna: het "WODC-rapport"), waarin in kaart is gebracht hoe in Nederland en andere landen wordt omgegaan met de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse civielrechtelijke vonnissen. Tegen die achtergrond is de Staatscommissie gevraagd of artikel 431 Rv moet worden aangepast en, zo ja, in welke zin.

1.2 Het concept van dit advies is voorbereid door de Subcommissie Procesrecht van de Staatscommissie.¹ Het conceptadvies is voorgelegd aan het plenum van de

¹ De Subcommissie Procesrecht is fysiek bijeen gekomen op 11 december 2018, 12 maart, 9 april, 20 mei, 12 november en 17 december 2019, 28 september 2021, 28 juni 2022, 28 september 2022 en 7 november 2022. Voorts zijn digitale of gecombineerd fysiek/digitale bijeenkomsten gehouden op 18 november en 11 december 2020 en 23 maart en 15 november 2021. De samenstelling van de Subcommissie Procesrecht was als volgt: mr. M.V. Polak (voorzitter), Prof. mr. P. Vlas (voorzitter van de Staatscommissie), mr. L. Strikwerda, mevrouw mr. dr. T.M. Bos, mevrouw Prof. mr. G. de Groot, Prof. mr. J. de Bie Leuveling Tjeenk (tot 1 september 2022), mevrouw Prof. mr. M.E. Koppenol-Laforce, mevrouw Prof. mr. A.E. Oderkerk, mr. J.F. Vlek (rapporteur), alsmede mevrouw mr. E.N. Frohn (secretaris van de Staatscommissie) en mr. D.G.J. Althoff (adjunct-secretaris). Aan de beraadslaging op 28 september 2022 is op uitnodiging van de Staatscommissie

Staatscommissie. De door het plenum van de Staatscommissie gemaakte opmerkingen zijn in dit advies verwerkt. Het advies is door de Staatscommissie vastgesteld in haar vergadering van 10 februari 2023.

2. Opzet van dit advies

2.1 De herziening van artikel 431 Rv is onderdeel van de codificatie van de derde tranche van het commune IPR: het recht inzake de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse civiele vonnissen (en andere daaronder vallende rechterlijke uitspraken).² Mede gelet op het WODC-rapport heeft de Staatscommissie ervoor gekozen dit advies te beperken tot de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse vonnissen (veroordelend, declaratoir, constitutief of afwijzend), authentieke akten en gerechtelijke schikkingen in vermogensrechtelijke zaken met uitsluiting van faillissementsbeslissingen en bepaalde familierechtelijke onderwerpen. Vgl. in dat verband het begrip "burgerlijke- en handelszaken", zoals neergelegd in artikel 1 lid 1 van Verordening Brussel Ibis (Verordening (EU) nr. 1215/2012, PbEU 2012, L 351/1). Echter, gelet op het doel van een algehele codificatie van het commune recht inzake erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse civiele vonnissen acht de Staatscommissie het raadzaam dat de beraadslaging wordt voortgezet over onderwerpen die mogelijk een aparte regeling behoeven (zoals faillissementsbeslissingen en bepaalde familierechtelijke onderwerpen, zie paragraaf 10 van dit advies).

2.2 Net als het WODC-rapport ziet dit advies op de erkenning en tenuitvoerlegging van vonnissen afkomstig uit landen waarmee Nederland geen verdragsrelatie heeft en waar ook geen EU-verordening inzake de wederzijdse erkenning van beslissingen van kracht is. Waar in dit advies wordt gesproken over "buitenlandse" vonnissen of beslissingen (dan wel authentieke akten en gerechtelijke schikkingen, zie paragraaf 9) moet dat in die zin worden begrepen.³ Met het oog op een toekomstig wetsvoorstel inzake herziening van artikel 431 Rv geeft de Staatscommissie in dit advies tevens suggesties voor de memorie van toelichting (hierna "toelichting") daarbij.

2.3 Dit advies behandelt allereerst de vraag of aanleiding bestaat artikel 431 Rv te herzien en welke overwegingen daarbij een rol spelen (paragraaf 3). Vervolgens wordt ingegaan op het uitgangspunt van de nieuwe regeling (paragraaf 4), de gronden die aan erkenning van buitenlandse vonnissen in de weg kunnen staan (paragraaf 5) en welke gevolgen in Nederland zijn verbonden aan de erkenning van een buitenlands vonnis (paragraaf 6). Dit advies behandelt ook de onderwerpen kracht van gewijsde en uitvoerbaarheid (paragraaf 7), processuele aspecten (paragraaf 8) en de erkenning en tenuitvoerlegging van gerechtelijke schikkingen en authentieke akten (paragraaf 9). Tot slot geeft dit advies een aanzet voor verder overleg over de onderwerpen die in het kader van de algehele codificatie van het commune recht inzake erkenning en tenuitvoerlegging nog nader moeten worden behandeld (paragraaf 10).

deelgenomen door mr. **W.P.** Sprenger (rechter-plv. Rechtbank Rotterdam) en mr. V. Pool (advocaat te Rotterdam). Op de bijeenkomsten van de Subcommissie is steeds een vertegenwoordiging van uw Ministerie aanwezig geweest.

² Eerder zijn reeds het commune internationaal bevoegdheidsrecht (artikel 1-14 Rv) en het conflictenrecht inclusief algemene bepalingen (Boek 10 BW) gecodificeerd.

³ Met uitzondering van paragraaf 8 inzake processuele aspecten, zie onderdeel 8.1.

3. Bestaat aanleiding artikel 431 Rv te herzien?

3.1 De Staatscommissie heeft zich allereerst gebogen over de vraag of aanleiding bestaat de huidige regeling in artikel 431 Rv aan te passen. Het WODC-rapport identificeert enkele problemen bij de toepassing van artikel 431 Rv maar geeft ook aan dat de praktijk met de huidige regeling grotendeels uit de voeten kan. In die zin bestaat geen dringende noodzaak tot herziening.

3.2 Daar staat tegenover dat artikel 431 Rv de weerslag vormt van destijds (rond 1838) heersende opvattingen over de soevereiniteit van een staat. In verband met de staatssoevereiniteit, die in beginsel geen inmenging verdraagt van buitenlandse vonnissen, hanteert artikel 431 Rv als uitgangspunt dat buitenlandse vonnissen niet in Nederland ten uitvoer kunnen worden gelegd. Dit uitgangspunt is in toenemende mate verouderd. Artikel 431 Rv is in de rechtspraak zo geïnterpreteerd dat erkenning van buitenlandse vonnissen in beginsel mogelijk is onder bepaalde voorwaarden (waarna tenuitvoerlegging kan plaatsvinden op de grondslag van een Nederlands vonnis). In die zin is twijfelachtig of artikel 431 Rv nog enige (nuttige) functie heeft. Daar komt bij dat het apriori "wantrouwen" van buitenlandse vonnissen problematisch is tegenover landen die een dergelijk wantrouwen in hun interne recht niet kennen en die (een zekere mate van) reciprociteit vereisen voor erkenning van Nederlandse vonnissen aldaar. Tot slot levert het uitgangspunt dat buitenlandse vonnissen niet in Nederland tenuitvoergelegd kunnen worden een verwarrend signaal aan het buitenland op gelet op de rechtspraak daarover (die immers aangeeft dat buitenlandse vonnissen in beginsel kunnen worden erkend, zie HR 26 september 2014, ECLI:NL:HR:2014:2838, NJ2015/478 m.nt. Th.M. de Boer, *Gazprombank*, rov. 3.6.4).

3.3 Tot slot is de (opzet van de) regeling in artikel 431 Rv onnodig complex. Het artikel geeft immers niet aan onder welke voorwaarden erkenning plaatsvindt, maar vereist dat in Nederland een nieuwe dagvaardingsprocedure wordt geëntameerd, waarin vervolgens een beroep kan worden gedaan op de erkenning van een buitenlands vonnis. Het gegeven dat in Nederland een nieuwe bodemprocedure moet worden gestart kan bovendien aanleiding geven tot problemen in verband met litispendingie (zie artikel 29 Verordening Brussel Ibis en artikel 12 Rv). De Staatscommissie meent dan ook dat artikel 431 Rv moet worden herzien. Die herziening moet leiden tot een nieuwe algemene regeling voor erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse vonnissen.

4. Uitgangspunt nieuwe algemene regeling

4.1 Een dergelijke nieuwe algemene regeling moet in de basis een duidelijk (dogmatisch) uitgangspunt hebben. Daarbij zijn grofweg twee varianten denkbaar. Enerzijds is het mogelijk dat buitenlandse vonnissen slechts worden erkend indien aan bepaalde voorwaarden is voldaan (uitgangspunt is dan niet-erkenning). Anderzijds is denkbaar dat buitenlandse vonnissen in beginsel worden erkend, tenzij redenen bestaan voor niet-erkenning. Het te kiezen uitgangspunt heeft consequenties voor het karakter van de criteria waaraan buitenlandse vonnissen (in voorkomend geval) worden getoetst. Die criteria zijn ofwel *erkenningvoorwaarden* (vergelijk de Hoge Raad in rov. 3.6.4. van het *Gazprombank*-arrest, "in beginsel erkenning, indien..."), ofwel *weigeringgrond* ("in beginsel erkenning, tenzij...").

4.2 De Staatscommissie meent dat laatstgenoemde variant de voorkeur verdient. Het uitgangspunt van een nieuwe aan de huidige tijd aangepaste algemene regeling dient te zijn een soepel verloop van het internationale rechtsverkeer. Dat vereist dat een in het buitenland door de rechter vastgestelde rechtstoestand in beginsel in Nederland wordt erkend. Het in beginsel erkennen van buitenlandse vonnissen kan tevens de erkenningskansen van Nederlandse vonnissen in andere landen vergroten, met name in die landen die in hun rechtssysteem voor erkenning van buitenlandse vonnissen reciprociteit vereisen. Bovendien levert een dergelijk uitgangspunt de (rechts)zekerheid op dat niet eerst een procedure behoeft te worden doorlopen in Nederland alvorens een buitenlands vonnis kan worden erkend. De nieuwe regeling dient in de visie van de Staatscommissie dan ook tot uitgangspunt te nemen dat buitenlandse vonnissen in beginsel kunnen worden erkend in Nederland, tenzij zich bepaalde gronden voor weigering van de erkenning voordoen.

4.3 Het hanteren van "erkenning, tenzij" als (dogmatische) basis voor de nieuwe regeling brengt mee dat erkenning van buitenlandse vonnissen automatisch plaatsvindt, zonder rechterlijke toets vooraf. Daarbij gelden twee kanttekeningen. Ten eerste kan tenuitvoerlegging van buitenlandse veroordelende vonnissen in Nederland onder de nieuwe regeling hoe dan ook uitsluitend plaatsvinden na een van de Nederlandse rechter verkregen verlov tot tenuitvoerlegging (*exequatur*, zie paragraaf 8). In die *exequatur*procedure toetst de Nederlandse rechter ambtshalve aan de hierna te bespreken weigeringsgronden. Ten tweede kan die (*exequatur*)procedure ook worden benut door eenieder die de (niet-)erkenning in Nederland van een buitenlands vonnis vastgesteld wil zien. Dat kan ook de (niet-)erkenning betreffen van een buitenlands (declaratoir, constitutief of afwijzend) vonnis waarvoor tenuitvoerlegging niet noodzakelijk is.⁴ In zoverre heeft het uitgangspunt "erkenning, tenzij" meer symbolische dan praktische waarde. Het praktische belang daarvan komt met name naar voren bij die (declaratoire, constitutieve of afwijzende) buitenlandse vonnissen waarvoor tenuitvoerlegging niet noodzakelijk is en waar geen van de betrokken partijen aanleiding ziet de erkenning in Nederland ter discussie te stellen. Die vonnissen hebben derhalve rechtskracht in Nederland tenzij (en totdat) in rechte een beroep op een van de weigeringsgronden is gehonoreerd.

4.4 Het uitgangspunt "erkenning, tenzij" brengt ook mee dat op de partij die zich verzet tegen erkenning van het buitenlandse vonnis in Nederland de stelplicht en bewijslast zal rusten dat een van de weigeringsgronden aan erkenning in de weg staat. De Staatscommissie benadrukt tot slot dat de keuze voor bovengenoemd uitgangspunt niet meebrengt dat de weigeringsgronden voor erkenning terughoudend zouden moeten worden getoetst. De toetsing van de weigeringsgronden dient, integendeel, zodanig (zwaar) te zijn dat deze het uitgangspunt "erkenning, tenzij" kan rechtvaardigen (zie ook hieronder in onderdeel 5.17 over de relevantie van het ontbreken van wederzijds vertrouwen in de rechtsbedeling voor de toetsing aan de weigeringsgronden).

5. Weigeringsgronden

5.1 De Staatscommissie ziet geen aanleiding minder, meer of andere criteria te formuleren dan die in de rechtspraak over artikel 431 Rv zijn ontwikkeld en in Hoofdstuk

⁴ Zie daarover onderdeel 8.6 van dit advies. In die zin is de term "*exequatur*procedure" niet geheel zuiver, aangezien "*exequatur*" uitsluitend betrekking heeft op vonnissen waarvoor tenuitvoerlegging noodzakelijk is. De Staatscommissie heeft er niettemin voor gekozen de term *exequatur*procedure te hanteren, omdat daarmee het uitgangspunt wordt benadrukt dat buitenlandse vonnissen in beginsel worden erkend en uitsluitend voor tenuitvoerlegging verlov van de Nederlandse rechter noodzakelijk is.

2.5 van het WODC-rapport worden besproken. Deze criteria zijn in het *Gazprombank-arrest* beschreven (HR 26 september 2014, ECLI:NL:HR:2014:2838, NJ 2015/478 m.nt. Th. M. de Boer, *Gazprombank*, rov. 3.6.4, zie ook HR 16 juli 2021, ECLI:NL:HR:2021:1170, NJ 2021/351 m.nt. L. Strikwerda, *ENEL*, rov. 3.2.2) en kunnen in de vorm van weigeringsgronden als volgt worden weergegeven:

- (i) de bevoegdheid van de rechter die de beslissing heeft gegeven, berust niet op een bevoegdheidsgrond die naar internationale maatstaven algemeen aanvaardbaar is;
- (ii) de buitenlandse beslissing is tot stand gekomen in een gerechtelijke procedure die niet voldoet aan de eisen van een behoorlijke en met voldoende waarborgen omklede rechtspleging;
- (iii) de erkenning van de buitenlandse beslissing is in strijd met de Nederlandse openbare orde;
- (iv) de buitenlandse beslissing is onverenigbaar met een tussen dezelfde partijen gegeven beslissing van de Nederlandse rechter, dan wel met een eerdere beslissing van een buitenlandse rechter die tussen dezelfde partijen is gegeven in een geschil dat hetzelfde onderwerp betreft en op dezelfde oorzaak berust, mits die eerdere beslissing voor erkenning in Nederland vatbaar is.

5.2 Elk van deze weigeringsgronden kan in de weg staan aan erkenning (en in voorkomend geval tenuitvoerlegging) van buitenlandse vonnissen. De weigeringsgronden vormen een gesloten systeem, in die zin dat geen andere eisen aan de inhoud en/of wijze van totstandkoming van buitenlandse vonnissen worden gesteld dan volgt uit de weigeringsgronden.⁵ Dat laat echter onverlet:

- (a) dat in de context van een Nederlandse procedure, de meuwe exequaturprocedure (paragraaf 8) daaronder begrepen, de Nederlandse processuele eisen gelden. Erkenning van een buitenlands vonnis kan dan ook worden geweigerd op - bijvoorbeeld - de grond dat de desbetreffende partij daarbij onvoldoende belang heeft in de zin van artikel 3:303 BW of misbruik van procesrecht maakt; en
- (b) dat ten aanzien van buitenlandse veroordelende vonnissen, waarvoor tenuitvoerlegging noodzakelijk is, ook de in paragraaf 7 hierna te bespreken eis inzake uitvoerbaarheid geldt.

De Nederlandse rechter toetst als gezegd ambtshalve aan de weigeringsgronden. Dat geldt zowel in de context van de nieuwe exequaturprocedure als indien buiten die context in rechte een beroep op de erkenning van een buitenlands vonnis wordt gedaan. Ambtshalve toetsing houdt niet in dat de rechter zelfstandig op zoek moet gaan naar voor de weigeringsgronden relevante feiten. Het is aan partijen de voor toetsing aan de weigeringsgronden relevante feiten aan te dragen, waartoe de rechter eventueel partijen kan uitnodigen. Bijvoorbeeld, indien mogelijk de materiële openbare orde (zie onderdeel 5.9 hieronder) in het geding is en partijen daarover niets hebben gesteld, dient de rechter partijen daarop te wijzen en de gelegenheid te geven zich daarover uit te laten. Bij de toepassing van de weigeringsgronden zijn verder de volgende overwegingen van belang.

1. De bevoegdheid van de rechter die de beslissing heeft gegeven berust niet op een naar internationale maatstaven algemeen aanvaardbare grond

⁵In de toelichting kan volledigheidshalve worden opgenomen dat (ook) de nieuwe regeling geen vereiste van reciprociteit kent, in die zin dat voor de erkenning en/of tenuitvoerlegging in Nederland relevant zou zijn in hoeverre het desbetreffende land van herkomst van de beslissing een (vergelijkbaar) Nederlands vonnis zou erkennen.

5.3 Uit het WODC-rapport volgt dat deze grond tot weinig praktische problemen leidt. In de regel wordt aansluiting gezocht bij hetgeen in het Nederlandse IPR als aanvaardbare bevoegdheidsgrond geldt, waarbij ook wordt gekeken naar voor Nederland geldende verdragen en verordeningen. De Staatscommissie heeft onder ogen gezien of wellicht een verwijzing naar in Nederland aanvaardbare gronden (in plaats van "internationaal") de voorkeur verdient. Immers, enkele in het Nederlandse IPR voorkomende bevoegdheidsgronden gelden niet als "internationaal aanvaardbaar" (zie artikel 3 sub a Rv, dat tot *eenforum actoris* kan leiden, en *hetforum arresti* van artikel 767 Rv). Dat kan tot het tweeslachtige resultaat leiden dat een op die basis gewezen buitenlands vonnis niet in Nederland wordt erkend. Desondanks meent de Staatscommissie dat het criterium "internationaal aanvaardbare gronden" moet worden gehandhaafd. Daarbij speelt een rol dat de formulering "internationaal aanvaardbaar" verplicht tot een rechtsvergelijkende analyse en dat dus internationale ontwikkelingen op dit punt kunnen worden meegenomen. Verder biedt de huidige open norm de gewenste ruimte en flexibiliteit om van geval tot geval het juiste resultaat te bereiken. In die gevallen waarin onduidelijk is op welke bevoegdheidsgrond de buitenlandse rechter zich heeft gebaseerd, of een in ons recht onbekende grond is gehanteerd (bijvoorbeeld in Anglo-Amerikaanse rechtssystemen voorkomende gronden "*doing business*" of "*service of process*"), kan de rechter bezien of de voorliggende casus valt binnen het bereik van een bevoegdheidsgrond die wél internationaal aanvaardbaar wordt geacht (bijvoorbeeld de woonplaats van de verweerder of de plaats van het schadebrengende feit).

5.4 Het is daarnaast van belang procedures over de vraag of een bepaalde bevoegdheidsgrond als "internationaal aanvaardbaar" geldt zoveel mogelijk te voorkomen. De toelichting kan dan ook een lijst bevatten van gronden die zijn samengesteld aan de hand van internationale instrumenten waarbij Nederland is aangesloten. Die (niet-uitputtende) lijst dient als handvat voor de praktijk en bevat de gronden die in ieder geval - naar de huidige stand van het recht - als "internationaal aanvaardbare" grond moeten worden aangemerkt. In dat verband kan worden aangesloten bij de gronden die op pagina 41-46 van het WODC-rapport worden genoemd en de gronden die in artikel 5 lid 1 (onder a tot m) van de op 2 juli 2019 tot stand gekomen *Convention on the recognition and enforcement of foreign judgments in civil and commercial matters* van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht zijn neergelegd.⁶

II. De "processuele" openbare orde (behoorlijke en met voldoende waarborgen omklede rechtspleging)

5.5 De toetsing van deze weigeringsgrond vindt plaats aan de hand van (naar Nederlands recht) fundamentele beginselen van een behoorlijk proces, mede ingevuld aan de hand van (rechtspraak over) het EVRM en het Handvest van de grondrechten van de EU. De eisen die daaruit voortvloeien gelden als minimumvereisten waaraan een buitenlands vonnis moet voldoen. Daarbij geldt het paraplubegrip "behoorlijke rechtspleging" als algemene eis, terwijl in de toelichting een brede omschrijving kan worden gegeven wat onder "behoorlijke rechtspleging" wordt verstaan. De omschrijving op pagina 47-49 van het WODC-rapport kan in de toelichting worden opgenomen. Onder "behoorlijke rechtspleging" vallen in ieder geval (ook) de hierna te bespreken eisen.

⁶ De EU is op 29 augustus 2022 toegetreden tot deze 2019 HCCH *Judgments Convention* (zie www.hcch.net). Gelet op de toetreding door de EU en - inmiddels - de ratificatie door Oekraïne zal de *Judgments Convention* van kracht worden voor Nederland vanaf 1 september 2023.

5.6 Een "behoorlijke rechtspleging" houdt mede in een "behoorlijke motivering" en een "behoorlijk onderzoek". Indien de buitenlandse beslissing bijvoorbeeld geen blijk geeft van enig onderzoek naar de inhoud en de gronden van de (toegewezen) vordering en geen enkel argument noemt waarom de vordering gegrond is, kan zowel een "behoorlijke motivering" als een "behoorlijk onderzoek" afwezig zijn. Bij de toets of het buitenlandse vonnis blijk geeft van een "behoorlijke motivering" gelden als minimumnorm de motiveringsmaatstaven zoals die in de EHRM-rechtspraak over artikel 6 EVRM tot uitdrukking komen.⁷ Daar bovenop gelden in het bijzonder de volgende niet-uitputtende algemene lijnen die nader duiden in welke gevallen mogelijk geen sprake is van een "behoorlijke motivering". Een behoorlijke motivering betekent in het algemeen dat de buitenlandse rechter inzichtelijk maakt welke motivering aan de beslissing ten grondslag ligt en dat die motivering de beslissing kan dragen. Een behoorlijke motivering kan bijvoorbeeld afwezig zijn indien de buitenlandse rechter een gelet op het dossier voor de uitkomst van het geschil essentiële stelling van een van partijen (stelselmatig) heeft genegeerd. Bovendien kan een behoorlijke motivering afwezig zijn in die gevallen waarin het buitenlandse vonnis volstrekt geen inzicht in de door de rechter gevolgde gedachtegang geeft of evident een voor de beslissing noodzakelijke schakel in de motivering mist. Ter verduidelijking kan in de toelichting worden opgenomen dat in gevallen die lijken op een Nederlandse versteksituatie (zie artikel 139 Rv) het ontbreken van een motivering of het hanteren van een verkorte motivering door de buitenlandse rechter niet direct betekent dat geen sprake is van een "behoorlijke motivering".⁸

5.7 De eis van een "behoorlijk onderzoek" kan met name naar voren komen in die gevallen waarin het vonnis op het oog (formeel) in orde is. Uit het dossier van de buitenlandse procedure kan niettemin blijken dat, bijvoorbeeld, de buitenlandse rechter geen acht heeft geslagen op bepaalde essentiële stukken of op een absurd korte termijn een toewijzend vonnis heeft gewezen. De toets of sprake is van een "behoorlijk onderzoek" kan dan ook verplichten tot het wegen van feiten en omstandigheden die niet direct uit het buitenlandse vonnis zelf zijn af te leiden. Die omstandigheden kunnen licht werpen op de vraag of aan de voorwaarde van een "behoorlijk onderzoek" is voldaan. Het buitenlandse vonnis heeft in dat kader geen bindende kracht. De Nederlandse rechter is dan ook niet gebonden aan de feiten en omstandigheden zoals die uit het buitenlandse vonnis blijken, maar moet zich zelfstandig een oordeel vormen of aan het buitenlandse vonnis een behoorlijk

⁷ Die minimumnormen kunnen zeer verkort als volgt worden weergegeven. De rechter dient voldoende duidelijk te maken waarop zijn beslissing is gebaseerd, zonder dat is vereist dat alle argumenten worden besproken of alle overwegingen in detail zijn uitgewerkt (zie EHRM 16 december 1992, nr. 12945/87, Publ. ECHR Series A, Vol. 252, *NJCM-Bulletin* 1993, p. 318 e.v. m.nt. E. Myjer, *Hadjianastassiou/Griekenland*). De omvang en invulling van de motiveringsplicht kan verschillen al naar gelang de aard van de beslissing, de aard van de procedure, variaties in nationaal (proces)recht en de specifieke omstandigheden van het geval (zie onder meer EHRM 9 december 1994, ECLI:NL:XX:1994:ACI 183, ECHR Series A, nr. 303-A en B, *NJ* 1997/20 m.nt. E.A. Alkema onder HR 7 april 1995, *NJ* 1997/21, *Ba/ani & Ruiz Torija/Spanje*; EHRM 29 mei 1997, nr. 21522/93, Publ. ECHR 1997-III, *Georgiadis/Griekenland*; EHRM 19 februari 1998, nr. 20124/92, Publ. ECHR 1998-1, *Higgins/Frankrijk*).

⁸ Voor gevallen waarin de uitspraak geen motivering bevat kan de Nederlandse rechter aansluiting zoeken bij de rechtspraak van het HvJEU, in het bijzonder HvJEU 6 september 2012, C-619/10 ECLI:EU:C:2012:531, *NJ* 2013/79 m.nt. L. Strikwerda (*Trade Agency Ltd/Seramico Investments Ltd*) en HvJEU 23 oktober 2014, C-302/13, ECLI:EU:C:2014:2319, *NJ* 2015/284 m.nt L. Strikwerda (*FlyLAL-Lithuanian Airlines/Starptautiska Lidosta Riga*). In die arresten is beslist dat het ontbreken van een motivering tot strijd met de (processuele) openbare orde kan leiden, waarbij van belang is of uit de aard van de beslissing en de omstandigheden van het geval voldoende duidelijk is wat de buitenlandse rechter bedoeld heeft aan zijn beslissing ten grondslag te leggen.

onderzoek ten grondslag ligt. Deze zelfstandige toets of sprake is van een "behoorlijke rechtspleging" (en daaronder ressorterende voorwaarden behoorlijke motivering/ behoorlijk onderzoek) mag echter onder geen beding de vorm van een verkapte volgende instantie aannemen.

5.8 Voorts dient de toelichting te beschrijven dat ook (procedureel) bedrog door een van partijen binnen het bereik van "behoorlijke rechtspleging" valt. Op basis van artikel 7 lid 1 onder b van de op 2 juli 2019 vastgestelde Judgments Convention levert "*the judgment was obtained by fraud*" eveneens een weigeringsgrond voor erkenning op. Bedrog zou in Nederland, hetzij via de processuele openbare orde (grofweg in die gevallen waarin de rechter in het land van herkomst onvoldoende heeft gewaakt tegen bedrog) hetzij via de materiële openbare orde (in die gevallen waarin inhoudelijk sprake is van bedrog), tot niet-erkenning moeten leiden. De vraag rijst evenwel of bedrog, zeker waar dat een grond voor herziening oplevert, in de Nederlandse erkenningsprocedure moet worden behandeld of in het land van herkomst van de beslissing. Het is immers denkbaar dat geen beroep op bedrog mogelijk is in de Nederlandse erkenningsprocedure indien het desbetreffende bedrog in een eerder stadium in het land van herkomst aan de orde had kunnen worden gesteld (uitputtingsregel, zie nader hieronder onderdeel 5.12-5.15). Daarvoor is echter wel vereist dat de desbetreffende partij daartoe in staat was en het rechtsmiddel daadwerkelijk een *effective remedy* oplevert (zie HR 18 januari 2019, ECLI:NL:HR:2019:54, *NJ* 2019/364 m.nt. Th.M. de Boer, *Yukos*, rov. 4.3.3). Tevens zou de Nederlandse rechter de vrijheid moeten hebben de procedure aan te houden teneinde de desbetreffende partij de gelegenheid te geven een (gewoon of buitengewoon) rechtsmiddel aan te wenden in het land van herkomst, teneinde het bedrog aldaar te redresseren.

III. De "materiële" openbare orde

5.9 Buitenlandse vonnissen worden niet erkend indien zij strijdig zijn met fundamentele waarden en beginselen van de Nederlandse rechtsorde. De toelichting dient uitdrukkelijk te specificeren dat vereist is dat erkenning als zodanig strijd met de openbare orde oplevert. Dat mag echter niet tot een volledige herbeoordeling leiden gelet op het verbod van herziening ten gronde (*révision au fond*). Het gaat erom dat de rechtsgevolgen die in het vonnis besloten liggen afstuiten op fundamentele waarden en beginselen van de Nederlandse rechtsorde.⁹

IV Niet onverenigbaar met een andere beslissing

5.10 De buitenlandse beslissing mag niet onverenigbaar zijn met een tussen dezelfde partijen gegeven beslissing van de Nederlandse rechter, dan wel met een eerdere beslissing van een buitenlandse rechter die tussen dezelfde partijen is gegeven in een geschil dat hetzelfde onderwerp betreft en op dezelfde oorzaak berust, mits die eerdere beslissing

⁹ Uit HR 19 april 1991, ECLI:NL:HR:1991:ZC0221, *NJ* 1991/592 m.nt. J.C. Schultsz, rov. 3.4 zou kunnen worden afgeleid dat de HR in dit verband een onderscheid maakt tussen enerzijds gevallen waarin de door de buitenlandse rechter toegepaste *rechtsregel* in strijd met de Nederlandse openbare orde komt, en anderzijds gevallen waarin de *rechtsgevolgen* die in het vonnis besloten liggen tot strijd met de Nederlandse openbare orde leiden. De Staatscommissie gaat echter uit van de heersende leer waarin een dergelijk onderscheid niet wordt gemaakt: de erkenning van het buitenlandse vonnis, al dan niet in verband met de inhoud daarvan, mag niet in strijd met de Nederlandse materiële openbare orde komen. Zie uitgebreider L. Strikwerda & S.J. Schaafsma, *Inleiding tot het Nederlandse Internationaal Privaatrecht*, Deventer: Kluwer 2019, nr 132; R.Ch. Verschuur, *Vrij verkeer van vonnissen*, Deventer: Kluwer 1995, p. 55; J.P. Verheul, *Erkenning en tenuitvoerlegging van vreemde vonnissen*, Apeldoorn/Antwerpen: Maklu uitgevers 1989, p. 43-44.

voor erkenning in Nederland vatbaar is. In de toelichting kan worden opgenomen dat onverenigbaarheid met een Nederlandse beslissing leidt tot niet-erkenning, ongeacht of deze Nederlandse beslissing eerder of later is geweest dan het buitenlandse vonnis. Strijdigheid met een andere buitenlandse beslissing kan alleen grond opleveren voor weigering van erkenning indien deze eerder is geweest.

5.11 Tot besluit van de weigeringsgronden maakt de Staatscommissie hieronder enkele algemene opmerkingen over de uitputtingsregel, de bewijskracht van een buitenlands vonnis en (de relevantie van) het ontbreken van wederzijds vertrouwen in de rechtsbedeling tussen Nederland en het desbetreffende land van herkomst van het buitenlandse vonnis.

Uitputtingsregel

5.12 Hierboven is in onderdeel 5.8 reeds de relevantie van het niet-uitputten van rechtsmiddelen in het land van herkomst voor een beroep op (procedureel) bedrog besproken. Meer in het algemeen rijst de vraag wat de gevolgen zijn voor met name de toetsing van de "processuele" en "materiële" openbare orde (weigeringsgronden II en 111) van het feit dat in de staat van herkomst niet alle beschikbare rechtsmiddelen zijn uitgeput. Daarbij laten zich twee gevaltypen onderscheiden. In de eerste plaats die gevallen waarin een rechtsmiddel nog kan worden ingesteld. In de tweede plaats die gevallen waarin sprake is van een (niet meer voor herstel vatbaar) nalaten een rechtsmiddel in te stellen. In eerstgenoemde gevallen is het raadzaam de Nederlandse exequaturrechter een discretionaire bevoegdheid te verlenen tot aanhouding teneinde de verweerder de mogelijkheid te geven een rechtsmiddel in het land van herkomst aan te wenden (zie hierna paragraaf 7). Voor die gevallen waarin de verweerder (definitief) heeft nagelaten een rechtsmiddel aan te wenden meent de Staatscommissie dat de volgende uitgangspunten moeten gelden.

5.13 Het commune internationaal privaatrecht kent, anders dan het HvJEU over de verordening Brussel I (thans Brussel Ibis) heeft aangenomen,¹⁰ geen algemene regel dat een beschikbaar rechtsmiddel moet worden aangewend als de betrokkene daartoe in staat is, ook als het aanwenden daarvan vermoedelijk ineffectief, kansloos of zinloos zal zijn. Dit neemt niet weg dat bij de erkenning van buitenlandse beslissingen buiten verdrag of verordening betekenis kan worden toegekend aan de omstandigheid dat beschikbare rechtsmiddelen in het land van herkomst niet zijn uitgeput. Die omstandigheid kan dan ook in de weg staan aan een geslaagd beroep op met name de weigeringsgronden II en 111 (de "processuele" respectievelijk de "materiële" openbare orde).¹¹ Deze uitputtingsregel zou in de volgende vorm wettelijk vastgelegd kunnen worden: "Bij de toetsing aan de weigeringsgronden kan de rechter rekening houden met de omstandigheid dat de in het land van herkomst van de beslissing beschikbare rechtsmiddelen niet zijn uitgeput, mits deze daadwerkelijk tot heroverweging van de beslissing hadden kunnen leiden." In de toelichting dient vervolgens het kader en de grondslag van de uitputtingsregel te worden uitgewerkt. Die grondslag is gelegen in enerzijds het leerstuk van rechtsverwerking, en anderzijds de wens dat de exequaturprocedure niet wordt misbruikt als verkapt appel. De formulering "kan" duidt er op dat de rechter de vrijheid heeft aan de hand van de omstandigheden van het geval te toetsen of een beroep op een weigeringsgrond moet worden afgewezen in het licht van het

¹⁰ HvJEU 16 juli 2015, ECLI:EU:C:2015:471, NJ 2017132 m.nt. L. Strikwerda onder NJ 2017/34 (*Diageo Brands/Simiramida*).

¹¹ HR 18 januari 2019, ECLI:NL:HR:2019:54, NJ 2019/364 m.nt. Th.M. de Boer (*Yukos*), rov. 4.3.4; HR 16 juli 2021, ECLI:NL:HR:2021:1170, NJ 2021/351 m.nt. L. Strikwerda (*ENEL*), rov. 3.3.2.

niet uitputten van rechtsmiddelen in het land van herkomst. Het duidt er eveneens op dat de uitputtingsregel niet ambtshalve behoeft te worden toegepast.

5.14 Voorts moeten alleen gevolgen worden verbonden aan het niet uitputten van rechtsmiddelen indien het desbetreffende rechtsmiddel geacht kan worden daadwerkelijk tot heroverweging te leiden en dus sprake is van een *effective remedy*.¹² Het nalaten van het instellen van een beschikbaar rechtsmiddel zal in de regel eerder aan een geslaagd beroep op de openbare orde in de weg staan indien sprake is van formele gebreken aan het buitenlandse vonnis (bijvoorbeeld een gebrek aan hoor en wederhoor). De rechter heeft meer ruimte aan het nalaten van het instellen van een rechtsmiddel voorbij te gaan indien sprake is van strijd met de materiële openbare orde. In die gevallen, met name indien de door de buitenlandse rechter toegepaste rechtsregel in strijd komt met fundamentele waarden van de Nederlandse rechtsorde, zal mogelijk geen sprake zijn van een *effective remedy* in de staat van herkomst. De beoordeling wordt in dit kader dus gekleurd door de specifieke grond waarop de openbare orde wordt ingeroepen. De uitputtingsregel ziet in de regel op het niet aanwenden van gewone rechtsmiddelen. In het geval van fraude en/of bedrog (vergelijk hierboven onder 5.8) kan het echter ook gaan om het niet aanwenden van buitengewone rechtsmiddelen, in het bijzonder een mogelijke herzieningsprocedure in het land van herkomst.

5.15 Tot slot meent de Staatscommissie dat de stelplicht en bewijslast als volgt moet worden verdeeld. De navolgende verdeling van de stelplicht en bewijslast is conform artikel 150 Rv en kan in de toelichting worden uitgeschreven. Het is aan de verzoeker te stellen en te bewijzen dat de verweerder in het land van herkomst een rechtsmiddel had kunnen aanwenden en zich daarom niet kan beroepen op een van de weigeringsgronden. De rechter mag voorshands aannemen dat een beschikbaar rechtsmiddel een *effective remedy* zou hebben opgeleverd. Vervolgens is het aan de verweerder te stellen en te bewijzen dat dit rechtsmiddel geen *effective remedy* was. Ook hier heeft de rechter een ruime beoordelingsvrijheid. De rechter kan bijvoorbeeld ook het rechtsstatelijk karakter van het land van herkomst meewegen, in die zin dat (bijvoorbeeld) sneller wordt aangenomen dat een *effective remedy* bestond in een land dat in het algemeen als rechtsstaat te boek staat.

Bewijskracht van een buitenlands vonnis

5.16 Als gezegd (zie onderdeel 5.7 hierboven) is de Nederlandse rechter bij de toetsing aan de weigeringsgronden (in het bijzonder gronden II en 111) niet gebonden aan de inhoud van de buitenlandse beslissing. Indien de buitenlandse beslissing de toets aan een van de weigeringsgronden niet doorstaat wordt de buitenlandse beslissing niet erkend. Het buitenlandse vonnis behoudt in dat geval echter vrije bewijskracht.¹³ Dat betekent bijvoorbeeld dat het buitenlandse vonnis, ook al wordt het in Nederland niet erkend, tot bewijs kan dienen van bepaalde daarin opgenomen feitelijke uitgangspunten. Het buitenlandse vonnis kan tevens tot bewijs dienen van de gang van zaken tijdens de buitenlandse procedure, bijvoorbeeld voor de vraag of een bepaald verweer is gevoerd.

Ontbreken van wederzijds vertrouwen in de rechtsbedeling

5.17 De Staatscommissie meent dat in het algemeen deel van de toelichting de context van de nieuwe regeling moet worden benadrukt. De nieuwe regeling geldt ten opzichte van landen waar geen verdragsrelatie of gebondenheid aan een EU-verordening

¹² HR 18 januari 2019, ECLI:NL:HR:2019:54, NJ2019/364 m.nt. Th.M. de Boer, (*Yukos*), rov. 4.3.4.

¹³ Zie HR 16 juli 2021, ECLI:NL:HR:2021:1170, NJ 2021/351 m.nt. L. Strikwerda (*ENEL*), rov. 3.4.2.

inzake erkenning een rol speelt. In die gevallen waarin Nederland gebonden is aan een verdrag of verordening berust dat op een verondersteld vertrouwen in de desbetreffende buitenlandse rechtsbedeling. Dat vertrouwen kan niet worden verondersteld buiten de context van toepasselijke verdragen en/of verordeningen. Dit heeft voor de toetsing van de hierboven genoemde "processuele" en "materiële" openbare orde tot gevolg dat de rechter diepgaander onderzoek kan doen naar de inhoud en wijze van totstandkoming van de buitenlandse beslissing dan het geval is indien erkenning op grond van een verdrag of verordening plaatsvindt. Een dergelijk onderzoek komt niet in strijd met het verbod van herziening ten gronde (*révision au fond*). Aldus bestaat zowel in het kader van de processuele als de materiële openbare orde meer ruimte voor niet-erkenning. Dit komt bij de materiële openbare orde ook tot uitdrukking in het ontbreken van het woord "kennelijk". Anders dan bijvoorbeeld artikel 45 lid 1 onder a Verordening Brussel Ibis, is niet noodzakelijk dat sprake is van "kennelijke" strijd met de (materiële) openbare orde. Dit duidt er eveneens op dat de Nederlandse rechter meer armslag heeft om de erkenning van buitenlandse vonnissen te weigeren dan het geval is binnen de kaders van de voor Nederland geldende internationale instrumenten.

6. Gevolgen van erkenning

6.1 Erkenning van een buitenlands vonnis brengt mee dat de rechtskracht van het buitenlandse vonnis in Nederland wordt erkend. De Staatscommissie meent dat de vraag wat de omvang daarvan is moet worden beantwoord aan de hand van het recht van het land van herkomst van het vonnis. Dat sluit ook aan bij het hiervoor in paragraaf 4 beschreven uitgangspunt van de nieuwe regeling ("*in beginsel erkenning, tenzij*"). Aldus wordt zowel de subjectieve omvang (wie is gebonden?) als de objectieve omvang (waaraan zijn partijen gebonden?) van het gezag van gewijsde van een buitenlands vonnis in Nederland bepaald door het buitenlandse recht. Daarmee heeft het buitenlandse vonnis in Nederland in beginsel dezelfde rechtskracht als het vonnis in het land van herkomst heeft.

6.2 De Staatscommissie meent dat een regel met deze strekking in de wet moet worden neergelegd.¹⁴ De toelichting zou vervolgens moeten vermelden dat op deze regel uitzonderingen mogelijk zijn, die via de band van de openbare orde lopen. Een uitzondering zou zich kunnen voordoen indien het buitenlandse vonnis naar buitenlands recht *erga omnes*-werking heeft en in Nederland wordt ingeroepen tegen derde partijen die in de buitenlandse procedure niet betrokken zijn geweest. Naar Nederlands recht kan immers in het geval van een processueel ondeelbare rechtsverhouding een vonnis niet tegen derde partijen worden ingeroepen indien zij niet in het (buitenlandse) geding betrokken zijn geweest. Voorts dient de toelichting te beschrijven dat indien het buitenlandse vonnis (rechts)gevolgen heeft die naar Nederlands recht onbekend zijn, die (rechts)gevolgen zoveel mogelijk in overeenstemming moeten worden gebracht met het Nederlandse recht, waarmee het door de buitenlandse beslissing beoogde doel zoveel als mogelijk op equivalente wijze wordt gewaarborgd. Een dergelijke aanpassing naar Nederlands recht kan echter niet tot gevolg hebben dat de buitenlandse beslissing rechtsgevolgen krijgt die verder gaan dan die waarin het recht van het land van herkomst van de beslissing voorziet.¹⁵

6.3 Het bovengenoemde uitgangspunt brengt ook mee dat zodra het buitenlandse vonnis rechtskracht verliest naar het recht van het land van herkomst, dit vonnis ook in

¹⁴ Daarbij kan worden verwezen naar HvJEG 4 februari 1988, C-145/86, ECLI:EU:C:1988:61, NJ 1990/209 m.nt. J.C. Schultsz (*Hofmann/Krieg*).

¹⁵ Vgl. artikel 54 lid 1 Verordening Brussel Ibis.

Nederland rechtskracht verliest. Het buitenlandse vonnis kan daarmee in Nederland nooit meer (rechts)gevolgen hebben dan het vonnis naar het recht van het land van herkomst heeft (zie nader paragraaf 7).

7. Kracht van gewijsde en uitvoerbaarheid

Kracht van gewijsde

7.1 De Staatscommissie heeft zich gebogen over de vraag of als drempelvoorwaarde voor erkenning zou moeten gelden dat het buitenlandse vonnis in kracht van gewijsde is gegaan. De Verordening Brussel Ibis kent een dergelijke eis niet en de rechtsvergelijking laat een wisselend beeld zien, net als de verschillende voor Nederland geldende bilaterale Executieverdragen.¹⁶

7.2 Het vereiste van kracht van gewijsde heeft als nadeel dat erkenning in Nederland eenvoudig (een tijd lang) kan worden voorkomen door in het land van herkomst tot in hoogste instantie door te procederen. Dat leidt tot de onwenselijke situatie dat beslissingen die in het land van herkomst rechtskracht hebben en - in voorkomend geval - uitvoerbaar zijn (nog) niet voor erkenning en (eventueel) tenuitvoerlegging in Nederland in aanmerking komen. De Staatscommissie meent dan ook dat het enkele feit dat een buitenlandse beslissing nog door een rechtsmiddel kan worden aangetast niet aan erkenning in de weg staat. Erkenning wil in dit verband zeggen de toekenning van rechtskracht aan het buitenlandse vonnis die dit vonnis heeft ingevolge het recht van het land van herkomst (zie hierboven onderdeel 6.1-6.2).

7.3 Het staat de Nederlandse rechter echter vrij in het kader van de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse beslissingen rekening te houden met het ontbreken van kracht van gewijsde door de procedure waarin een beroep op erkenning wordt gedaan aan te houden. Dit kan aan de orde zijn zowel indien erkenning plaatsvindt in de context van de (nieuw te ontwerpen) exequaturprocedure (met het oog op eventueel tenuitvoerlegging, zie paragraaf 8) als in het geval dat buiten die context een beroep op erkenning van een buitenlandse beslissing wordt gedaan (vgl. onderdeel 8.6 hieronder). Daarnaast kan de rechter ook, op verzoek of ambtshalve, zekerheidstelling verlangen voor betaling van eventuele schadevergoeding, indien de verzoeker ondanks een aanhangig rechtsmiddel in het land van herkomst erkenning en tenuitvoerlegging in Nederland verzoekt.

7.4 Dit alles laat onverlet dat een buitenlands vonnis dat uitvoerbaar bij voorraad is verklaard, maar nog niet in kracht van gewijsde is gegaan, in beginsel na een van de Nederlandse rechter verkregen verlov in Nederland kan worden tenuitvoergelegd. Indien de

¹⁶ Enerzijds zijn er verdragen die voor erkenning het vereiste van kracht van gewijsde bevatten (artikel 1 lid 4 Nederlands-Italiaans Executieverdrag, Trb. 1959, 137; artikel 2 lid 1 sub b Nederlands-Oostenrijks Executieverdrag, Trb. 1963, 51). Anderzijds kent bijvoorbeeld het Nederlands-Duits Executieverdrag geen vereiste van kracht van gewijsde (zie art. 6 lid 2 Nederlands-Duits Executieverdrag, Trb. 1963, 50) evenals het Nederlands-Belgisch Executieverdrag (artikel 11 lid 1 sub 2 Nederlands-Belgisch Executieverdrag, Trb. 1929, 405). Het Nederlands-Brits executieverdrag (Trb. 1967, 197) kent een tussenvorm. Op basis van artikel III lid 3 Nederlands-Brits Executieverdrag kan de aangezochte rechter het vonnis erkennen indien de schuldenaar aantoonbaar dat een rechtsmiddel is ingesteld of dat hij daartoe gerechtigd en ook voornemens is. Op verzoek van de schuldenaar kan de rechter echter ook de erkenning weigeren of zijn beslissing aanhouden teneinde de schuldenaar een redelijke termijn te geven om op grond van het ingestelde rechtsmiddel tot het einde voort te procederen of om een rechtsmiddel aan te wenden. Volledigheidshalve zij opgemerkt dat bilaterale Executieverdragen tussen de EU-lidstaten niet meer worden toegepast in verband met de Verordening Brussel Ibis.

buitenlandse beslissing vervolgens door een hogere instantie in het land van herkomst wordt vernietigd, tast dit op zichzelf de eerdere Nederlandse beslissing tot het verlenen van verlof tot tenuitvoerlegging van het buitenlandse vonnis niet aan (vgl. HvJEG 4 februari 1988, C-145-86, ECLI:EU:C:1988:61, *NJ* 1990/209 m.nt. J.C. Schultsz, *Hofmann/Krieg*). Een vernietiging van de buitenlandse beslissing in het land van herkomst betekent echter dat de verzoeker, die immers is opgetreden op basis van een niet-definitieve rechtstoestand, gehouden kan zijn tot terugbetaling, omdat achteraf blijkt dat onverschuldigd is betaald, en/of schadevergoeding.

Uitvoerbaarheid van de buitenlandse beslissing

7.5. Ten aanzien van buitenlandse veroordelende beslissingen, waarvoor tenuitvoerlegging noodzakelijk is, geldt de eis dat de buitenlandse beslissing in het land van herkomst uitvoerbaar is. De "uitvoerbaarheid" van een buitenlandse beslissing kan op een reeks verschillende kwesties zien. Enerzijds ziet "uitvoerbaarheid" op formele kwesties zoals de vraag of in het buitenland een rechtsmiddel met schorsende werking is ingesteld, of uit de beslissing zelf voortvloeit dat deze niet, nog niet, dan wel niet meer uitvoerbaar is. Ook de verjaring van de executiebevoegdheid naar het recht van het land van herkomst staat in de weg aan uitvoerbaarheid van de buitenlandse beslissing in Nederland. Dat past immers bij het uitgangspunt dat de rechtskracht van een buitenlandse beslissing moet worden bepaald overeenkomstig het recht van het land van herkomst van de beslissing (zie paragraaf 6 hierboven). In Nederland kan dan ook nooit meer effect worden toegekend aan een buitenlandse beslissing dan deze beslissing heeft naar het recht van het land van herkomst. Anderzijds kunnen ook meer materiële kwesties aan uitvoerbaarheid in de weg staan, zoals de omstandigheid dat hetgeen in de buitenlandse beslissing is toegewezen reeds is betaald. Alle hierboven genoemde kwesties kunnen in de nieuw te ontwerpen exequaturprocedure (zie paragraaf 8 hierna) aan de orde worden gesteld en in voorkomend geval tot afwijzing van het exequatur leiden.¹⁷ Aldus kan de exequaturrechter eventuele na de datum van de beslissing opgekomen omstandigheden die voor de erkenning van de buitenlandse beslissing geen gevolg hebben meenemen bij de beoordeling van de vraag of een exequatur moet worden verleend.¹⁸

7.6 De Staatscommissie meent echter dat de exequaturprocedure niet moet worden belast met al te uitvoerige en complexe debatten over bovengenoemde kwesties, terwijl tegelijk gewaakt moet worden tegen chicanes.¹⁹ Om die reden dient de exequaturrechter de vrijheid te hebben bepaalde verweren die raken aan de uitvoerbaarheid te reserveren voor het executiegeschil in de zin van artikel 438 Rv. Indien bijvoorbeeld de vraag of de verweerder de vordering die in het buitenlandse vonnis is toegewezen reeds heeft voldaan, al dan niet door verrekening, noopt tot een uitvoerig en complex debat, waarbij mogelijk ook de inhoud van buitenlands recht van belang is, staat het de rechter vrij het exequatur te verlenen, te overwegen dat het opgeworpen verweer zich niet leent voor

¹⁷ De Staatscommissie wijkt op dit punt af van de uitleg die de Hoge Raad in navolging van het HvJEU aan de term "uitvoerbaarheid" heeft gegeven (HR 26 september 2014, ECLI:NL:HR:2014:2838, *NJ2015/478* m.nt. Th.M. de Boer, rov. 3.6.7 (*Gazprombank*); HvJEG 29 april 1999, C-267/97, ECLI:EU:C:1999:213, *NJ* 2000/477 m.nt. P. Vlas (*Coursier*).

¹⁸ Het afwijzen van het exequatur op de grond dat de buitenlandse beslissing niet uitvoerbaar is in de staat van herkomst staat immers niet in de weg aan erkenning van de buitenlandse beslissing als zodanig (vergelijk onderdeel 8.6 hieronder).

¹⁹ Volledigheidshalve wijst de Staatscommissie erop dat in de exequaturprocedure ook de Nederlandse procesrechtelijke leerstukken van voldoende belang en misbruik van procesrecht een rol kunnen spelen, waarmee ook tegen chicanes kan worden opgetreden (zie onderdeel 5.2 van dit advies).

behandeling in de exequaturprocedure, en de zaak op verlangen van de verweerder te verwijzen naar het executiegeschil. Hiertoe dient een specifieke wettelijke bepaling te worden ontworpen die deze verwijzingsmogelijkheid biedt, waarbij (de verwijzingsmogelijkheid van) artikel 438 lid 3 Rv als inspiratiebron kan dienen. Deze discretionaire bevoegdheid van de exequaturrechter maakt het mogelijk van geval tot geval te bezien of een specifiek verweer in de context van de nieuwe exequaturprocedure kan worden behandeld, of een dusdanig diepgaand debat vergt dat het executiegeschil daarvoor de geëigende plaats is.

8. Processuele aspecten

8.1. In dit onderdeel bespreekt de Staatscommissie de in Nederland te volgen rechtsgang waarin de rechter het buitenlandse vonnis toetst aan de weigeringsgronden. De Staatscommissie meent dat een exequaturstelsel waarin om verlof tot tenuitvoerlegging van een buitenlands vonnis kan worden verzocht passend is. Deze nieuwe exequaturprocedure zou ook moeten gelden voor die gevallen waarin het vonnis afkomstig is uit een land waarmee Nederland een bilateraal executieverdrag heeft (mits het desbetreffende verdrag geen eigen exequaturprocedure voorschrijft, zie onderdeel 8.4 hieronder). Om die reden heeft het begrip "buitenlands" vonnis in deze paragraaf een dienovereenkomstig ruimere strekking dan in de voorgaande paragrafen. Het brengt ook mee dat al naar gelang de context de toets die in de nieuwe exequaturprocedure wordt aangelegd lichter of zwaarder kan uitvallen.²⁰ Dat staat echter los van de rechtsgang waarin die toets plaatsvindt. Artikel 985 e.v. Rv regelt de exequaturprocedure voor gevallen die onder een bestaand executieverdrag vallen,²¹ waarbij noch het desbetreffende verdrag zelf noch een afzonderlijke voor Nederland geldende uitvoeringswet in een regeling van de exequaturprocedure voorziet. De procedure van artikel 985 Rv wordt echter in de praktijk nauwelijks toegepast gelet op de toepasselijke EU-verordeningen en bijzondere regelingen in executieverdragen, waaraan uitvoering is gegeven in afzonderlijke uitvoeringswetten.

Exequaturprocedure "nieuwe stijl"

8.2. De Staatscommissie meent dat de procedure van artikel 985 e.v. Rv (waarin op basis van artikel 987 Rv de Rechtbank de oproeping, en het horen, van de verweerder gelast) een relatief zware procedure behelst. Daar staat de veel lichtere procedure tegenover die gold onder de vorige versie van de Brussel Ibis Verordening (Verordening (EG) nr. 44/2001, PbEG 2001, L 12/1: de Verordening Brussel 1), waarin de voorzieningenrechter op een verzoek tot verlof tot tenuitvoerlegging beslist.

8.3. Bij de keuze voor een lichte of zware procedure spelen rechtspolitieke overwegingen een rol. Indien in Nederland een relatief lichte toetsing van weigeringsgronden plaatsvindt, en Nederland zich in zoverre "openstelt" voor buitenlandse vonnissen, bestaat minder aanleiding voor een zware exequaturprocedure en vice versa. De Staatscommissie meent dat geen van beide hiervoor genoemde alternatieven één-op-één als voorbeeld kan dienen voor een nieuwe exequaturprocedure inzake de erkenning en

²⁰ Immers, indien erkenning en tenuitvoerlegging op basis van een bilateraal executieverdrag plaatsvindt toetst de rechter de weigeringsgronden minder indringend dan buiten die context, gelet op de bestaande verdragsrelatie waaruit een wederzijds vertrouwen in de rechtsbedeling spreekt (zie onderdeel 5.17 hiervoor).

²¹ Voor de goede orde meldt de Staatscommissie dat onder artikel 985 Rv niet alleen bilaterale executieverdragen vallen maar ook multilaterale (bijzondere) verdragen waarin (mede) de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen is geregeld, zie Groene Serie Burgerlijke Rechtsvordering, artikel 985 Rv, aant. 6.

tenuitvoerlegging van buitenlandse vonnissen. Gelet op het uitgangspunt van de nieuwe regeling (in beginsel erkenning) en de overwegingen in onderdelen 4.3, 4.4 en 5.17 ligt een relatief zware procedure voor de hand.²² Die procedure dient in de visie van de Staatscommissie te worden vonngegeven door het moderniseren van de exequaturprocedure van artikel 985 Rv (tot een exequaturprocedure "nieuwe stijl") langs de volgende lijnen.

8.4. De nieuwe exequaturprocedure moet in beginsel gelden voor alle gevallen waarin erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse vonnissen plaatsvindt.²³ Op dat uitgangspunt geldt één uitzondering. Immers, ten aanzien van bilaterale of multilaterale executieverdragen kunnen drie situaties worden onderscheiden:

- i) het verdrag kent zelf een eigen exequaturregeling;
- ii) het verdrag kent geen eigen exequaturregeling maar in Nederland is een specifieke uitvoeringswet van kracht;
- iii) het verdrag bevat geen exequaturregeling en in Nederland is ook geen uitvoeringswet van kracht (voor deze gevallen geldt thans de regeling van artikel 985 Rv e.v.).

Alleen situatie i) hierboven valt buiten het bereik van de nieuwe exequaturprocedure. De exequaturprocedure nieuwe stijl kent een twee-sporen-systeem (vergelijkbaar met de opzet van artikel I 075 en I 076 Rv): enerzijds de exequaturprocedure voor gevallen die onder het toepassingsbereik van een (bestaand) bilateraal of multilateraal executieverdrag vallen, en anderzijds een exequaturprocedure toegesneden op de erkenning van buitenlandse vonnissen buiten verdrag (en verordening). De modernisering van de exequaturprocedure voor verdragsgevallen brengt mee dat de uitvoeringswetten die thans voor verschillende bilaterale of multilaterale executieverdragen gelden secuur tegen het licht moeten worden gehouden en zo mogelijk moeten worden gestroomlijnd of geschrapt. Dit advies laat de precieze verhouding van de nieuwe exequaturprocedure tot bestaande bilaterale of multilaterale executieverdragen verder buiten beschouwing.

8.5 De nieuwe exequaturprocedure dient zoveel mogelijk aan te sluiten bij de algemene verzoekschriftprocedure (zie artikel 26 I Rv). Een exequaturprocedure op tegenspraak in drie instanties (Rechtbank, Gerechtshof, Hoge Raad) heeft de voorkeur. Daarbij merkt de Staatscommissie op dat de procedure tot tenuitvoerlegging van een buitenlands arbitraal vonnis van drie naar twee instanties is teruggebracht (artikel I 075 en I 076 Rv). Dit houdt verband met de snelheid die bij arbitrage een belangrijke rol speelt en tevens de (expliciete) wilsovereenstemming waarbij partijen afzien van een rechtsgang voor de overheidsrechter. Die overwegingen gaan niet, dan wel veel minder op bij erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse overheidsvonnissen. De Staatscommissie ziet derhalve

²² Dat een relatief zware procedure voor de hand ligt wordt onderstreept door de rechtspraak van het EHRM, waaruit volgt dat lidstaten een positieve verplichting hebben bij de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse vonnissen te toetsen of de eisen van artikel 6 EVRM (*fair trial*) in acht zijn genomen: EHRM 20 oktober 2022, ECLI:CE:ECHR:2022:1020JUD002025620, *Do/ene/Slovenië* (<https://echr.coe.int>).

²³ Uiteraard geldt de nieuwe exequaturprocedure niet in de context van de Verordening Brussel Ibis, de Verordening Brussel 1, het Verdrag van Brussel 1968 (het "EEX-Verdrag") en het Verdrag van Lugano 2007 (Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, 30-10-2007, PbEU 2009, L 147, het "EVEX II-Verdrag"). Niettemin is op basis van HvJEU 7 april 2022, ECLI:EU:C:2022:264, *NJ* 2022/213 m.nt. L. Strikwerda (*H Limited*) verdedigbaar dat zowel een via artikel 431 Rv verkregen beslissing als een op basis van de nieuwe exequaturprocedure verkregen verlot tot tenuitvoerlegging onder het begrip "beslissing" in de zin van Verordening Brussel Ibis valt. Tot slot wijst de Staatscommissie andermaal op de 2019 HCCH *Judgments Convention*, zie voetnoot 6.

geen goede reden ook ten aanzien van overheidsvonnissen de exequaturprocedure tot twee instanties te beperken. In de nieuwe exequaturprocedure bestaat bovendien ongeacht de uitkomst de mogelijkheid een rechtsmiddel aan te wenden (geen "asymmetrisch" rechtsmiddelenverbod). De termijn voor het aanwenden van een rechtsmiddel is in de huidige artikelen 989 lid 2 Rv (hoger beroep) en 990 Rv (cassatie) gesteld op een maand. Anders dan het aantal instanties, ziet de Staatscommissie wel aanleiding de beroepstermijn gelijk te laten lopen met de beroepstermijn die geldt in de context van tenuitvoerlegging van een buitenlands arbitraal vonnis. Ter bevordering van eenvormigheid is het verstandig dat de reguliere termijn van drie maanden geldt voor zowel hoger beroep als cassatie (vergelijk artikel 1075 lid 2 en 1076 lid 6 Rv). Een uitvoerbaar bij voorraad verklaring van een verleend exequatur kan de verzoekende partij enige bescherming bieden (zie artikel 988 lid 2 Rv), gelet op het nadeel voor deze partij dat gedurende de beroepstermijn onzeker is of een verleend exequatur in stand blijft.²⁴ Tot slot wijst de Staatscommissie erop dat de Nederlandse rechter in voorkomend geval de mogelijkheid heeft legalisatie van de beslissing en overige overgelegde stukken te eisen, alsmede een vertaling van zowel de beslissing als van de overgelegde stukken (zie het huidige artikel 986 lid 3 Rv). Deze optie moet in de nieuwe exequaturprocedure blijven bestaan.

8.6 De nieuwe exequaturprocedure moet worden doorlopen als opmaat naar tenuitvoerlegging in Nederland. Met een verkregen exequatur kan de verzoeker in Nederland een deurwaarder instrueren. De exequaturprocedure kan daarnaast ook worden benut om uitsluitend vastgesteld te zien dat een buitenlands vonnis in aanmerking komt voor erkenning.²⁵ Dat laatste is echter, mede gelet op het uitgangspunt "in beginsel erkenning, tenzij", niet noodzakelijk. De toelichting dient te verduidelijken dat het bestaan van de nieuwe exequaturprocedure de mogelijkheid onverlet laat om in een nieuwe dan wel reeds aanhangige (bodem)procedure bij de Nederlandse rechter een beroep op het gezag van gewijsde van een buitenlands vonnis te doen.

Internationale bevoegdheid van de Nederlandse rechter

8.7 De Staatscommissie heeft vervolgens bezien onder welke omstandigheden de Nederlandse rechter internationaal bevoegd is om kennis te nemen van een verzoek tot exequaturverlening. De Hoge Raad heeft bepaald dat de Nederlandse rechter onder alle omstandigheden bevoegd is om kennis te nemen van een verzoek tot exequaturverlening van een buitenlands arbitraal vonnis gelet op artikel 3 sub c Rv, nu - kort gezegd - een dergelijk verzoek naar zijn aard voldoende met de Nederlandse rechtssfeer is verbonden (HR 17 april 2015, ECLI:NL:HR:2015:1077, NJ 2015/453 m.nt. L. Strikwerda; HR 1 mei 2015, ECLI:NL:HR:2015:1194, NJ 2015/454 m.nt. L. Strikwerda). De Staatscommissie meent echter dat een voldoende band met de Nederlandse rechtssfeer uit meer dient te bestaan dan uitsluitend het verzoeken van een exequatur in Nederland. De verzoeker dient te stellen (en aannemelijk te maken) dat een voldoende band met de Nederlandse rechtssfeer bestaat om alhier tenuitvoerlegging te kunnen verzoeken. Een dergelijke band met de Nederlandse rechtssfeer zal in de regel erin bestaan dat vermogen in Nederland aanwezig is, dan wel in de toekomst zal zijn. Voldoende band met de Nederlandse rechtssfeer kan immers ook bestaan in mogelijk toekomstige in Nederland aanwezige vermogensbestanddelen (bijvoorbeeld een schip dat in aantocht is, vergelijk artikel 728 lid 1 Rv). Kortom: voor artikel 3 sub c Rv dient de band met de Nederlandse rechtssfeer in bovenstaande zin te

²⁴ Vgl. artikel 14 lid 6 van het Nederlands-Belgisch Executieverdrag, Stb. 1929, 405.

²⁵ In dat opzicht is de term "exequaturprocedure" niet geheel zuiver, zie daarover eerder voetnoot 4.

worden opgevat. Het verdient de voorkeur een bijzondere (internationale bevoegdheids)regel met deze strekking op te nemen in de afdeling die ziet op de nieuwe exequaturprocedure.

8.8 De internationale bevoegdheidsvraag speelt ook een rol in een eventuele nieuwe inhoudelijke bodemprocedure. Die inhoudelijke herbeoordeling is op dit moment geregeld in artikel 431 lid 2 Rv. Een voordeel van artikel 431 lid 2 Rv voor de verzoeker is dat direct na afwijzing van erkenning in dezelfde dagvaardingsprocedure een nieuwe inhoudelijke beoordeling kan plaatsvinden. In de nieuwe opzet zou na afwijzen van het exequatur niet direct een nieuwe bodemprocedure volgen. Daarvoor zou een separate dagvaarding noodzakelijk zijn om een nieuwe inhoudelijke beoordeling van de Nederlandse rechter te verkrijgen. Dat is van belang indien in Nederland conservatoir beslag wordt gelegd voorafgaand aan een verzoek tot exequaturverlening. Het verzoek tot exequaturverlening geldt immers als hoofdzaak en het afwijzen van het exequatur kan betekenen dat het beslag vervalt, tenzij de verzoeker om zijn rechten veilig te stellen eerder alvast een nieuwe bodemprocedure is gestart. De Staatscommissie meent dat artikel 431 lid 2 kan worden geschrapt en in plaats daarvan een nieuwe wisselbepaling aan de exequaturregeling moet worden toegevoegd. Die wisselbepaling heeft de strekking dat de verzoekschriftprocedure tot erkenning en tenuitvoerlegging bij weigering van het exequatur kan worden omgezet in een dagvaardingsprocedure teneinde een nieuwe inhoudelijke beoordeling van de Nederlandse rechter te verkrijgen.²⁶ In de dagvaardingsprocedure die volgt op de nieuwe wisselbepaling dient de Nederlandse rechter zijn internationale bevoegdheid (opnieuw) vast te stellen. Dat betekent dat de bevoegdheidsgronden van artikel 1-14 Rv gelden (met dien verstande dat via artikel 1 Rv rekening moet worden gehouden met voor Nederland geldende verdragen en EU-verordeningen).

8.9 De vraag rijst of tot die bevoegdheidsgronden ook (via artikel 10 Rv) het *forum arresti* van artikel 767 Rv zou moeten behoren. Daarover merkt de Staatscommissie het volgende op. Het *forum arresti* (of: beslagforum) van artikel 767 Rv verklaart de Nederlandse rechter internationaal bevoegd kennis te nemen van de vordering tot verhaal waarvan in Nederland beslag is gelegd "bij gebreke van een andere weg om een executoriale titel in Nederland te verkrijgen". De internationale bevoegdheid van de Nederlandse rechter is uitsluitend gebaseerd op het aanknopingspunt dat in Nederland voor verhaal vatbaar vermogen van de schuldenaar aanwezig is. Het beslagforum is internationaal gezien een exorbitant forum. Gelet op de omstandigheid dat een op die basis gewezen Nederlands vonnis automatisch in de EU wordt erkend onder de Verordening Brussel Ibis²⁷, is het beslagforum controversieel.²⁸

8.10 Het beslagforum kan een rol spelen in de situatie dat een buitenlands vonnis is gewezen en in Nederland beslag wordt gelegd op vermogen van de debiteur. Het beslagforum kan echter ook worden toegepast als internationale bevoegdheidsgrond voor een op zichzelf staande (nieuwe) bodemprocedure. Voor toepassing is vereist dat in het

²⁶ In de toelichting kan in verband met artikel 704 lid 2 Rv worden opgenomen dat de Staatscommissie van oordeel is dat het beslag niet komt te vervallen bij afwijzing van het exequatur maar dat zolang de zaak onder de Nederlandse rechter blijft (al dan niet na toepassing van de nieuwe wisselbepaling) het conservatoir beslag blijft liggen.

²⁷ Bovendien kan vereenvoudigde erkenning en tenuitvoerlegging ook plaatsvinden in Noorwegen, Zwitserland en IJsland op basis van het EVEX II-Verdrag: Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, 30-10-2007, PbEU 2009, L 147.

²⁸ Zie bijvoorbeeld **B.F.L.M.** Schim, "Enkele kritische gedachten over het forum arresti", *WPNR* (7230) 2019, p. 211 e.v.

buitenland geen internationaal bevoegde rechter is te vinden in een land ten opzichte waarvan een verdrag of verordening inzake de wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen van kracht is. Dan zou immers in dát land een procedure kunnen worden gestart waarna - via de desbetreffende internationale regeling - dat buitenlandse vonnis in Nederland kan worden erkend en tenuitvoergelegd, en aldus sprake is van een "andere weg" waarlangs in Nederland een executoriale titel kan worden verkregen (artikel 767 Rv). Algemeen wordt aangenomen dat die "andere weg" niet bestaat als op de erkenning en tenuitvoerlegging van het buitenlandse vonnis artikel 431 Rv van toepassing is.

8.11 De vraag rijst welke gevolgen de nieuwe algemene regeling inzake erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse vonnissen zoals in dit advies voorzien heeft voor het beslagforum en de eis dat geen "andere weg" bestaat waarmee in Nederland een executoriale titel kan worden verkregen. Daarover bestaan verschillende opvattingen. Een deel van de Staatscommissie meent dat met de introductie van de nieuwe algemene regeling zoals in dit advies voorzien ook het beslagforum moet worden afgeschaft. Deze leden wijzen op het feit dat het beslagforum internationaal als exorbitant wordt gezien en dat eventuele problemen kunnen worden ondervangen door toepassing van het *forum necessitatis* van artikel 9 aanhef en sub b en c Rv. Een ander deel van de Staatscommissie ziet geen aanleiding het beslagforum af te schaffen of het toepassingsgebied te beperken. Deze leden wijzen op de praktische voordelen, de rol die het beslagforum speelt in met name de vervoers- en zeerechtpraktijk²⁹ en het feit dat bij afschaffen mogelijk in Nederland gelegen vermogen van een debiteur niet kan worden uitgewonnen. De vraag of het beslagforum moet worden gehandhaafd vergt een duidelijke keuze van de wetgever waarbij ook rechtspolitieke afwegingen een rol spelen.

8.12 Voor zover het beslagforum in zijn huidige vorm behouden blijft meent de Staatscommissie dat de nieuwe algemene regeling in beginsel een "andere weg" oplevert. Het uitgangspunt van de nieuwe regeling is immers "erkenning, tenzij". Indien een buitenlandse bevoegde rechter is te vinden staat in beginsel niets eraan in de weg dat in het desbetreffende buitenland een executoriale titel wordt verkregen waarmee - na exequaturverlening - de beslagen vermogensbestanddelen in Nederland worden uitgewonnen. De nieuwe exequaturprocedure vormt dus in beginsel een "andere weg" in de zin van artikel 767 Rv, tenzij in de omstandigheden van het geval van de eiser niet kan worden gevegd dat die weg wordt bewandeld. Het is aan de rechter in ieder concreet geval daarover een oordeel te geven. Tot slot kan het beslagforum een rol spelen in die gevallen waarin de "andere weg" nergens toe leidt (het exequatur is afgewezen) terwijl voor beslag vatbaar vermogen in Nederland aanwezig is. In die situaties (dus na toepassing van de nieuwe wisselbepaling zoals voorzien in onderdeel 8.8 hierboven) kan het beslagforum internationale bevoegdheid van de Nederlandse rechter opleveren om kennis te nemen van een nieuwe inhoudelijke bodemprocedure.

9. Gerechtelijke schikkingen en authentieke akten

9.1 Artikel 431 Rv regelt op dit moment ook de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse gerechtelijke schikkingen en authentieke akten. Herziening van artikel 431 Rv betekent dus dat ook daarvoor een voorziening moet worden getroffen. Die voorziening

²⁹ Het afschaffen van het beslagforum heeft gevolgen voor (de mogelijkheden tot) het leggen van beslag onder het Beslagverdrag 1952 (Verdrag tot het vaststellen van enige eenvormige regels betreffende het conservatoir beslag op zeeschepen, Brussel 10 mei 1952, Trb. 1981, 165), nu dit verdrag in artikel 7 verwijst naar de bevoegdheidsbepalingen in de interne wet van de Staat waar het beslag is gelegd.

kan eenduidig zijn. De wet dient tot uitgangspunt te nemen dat alles wat hierboven is beschreven over de erkenning en/of tenuitvoerlegging van buitenlandse vonnissen ook geldt voor buitenlandse authentieke akten en gerechtelijke schikkingen. Dat betekent ook dat voor tenuitvoerlegging van buitenlandse authentieke akten en gerechtelijke schikkingen de nieuwe exequaturprocedure moet worden doorlopen zoals beschreven in paragraaf 8. Dat laat echter onverlet dat ook buiten de context van de nieuwe exequaturprocedure een beroep op de erkenning van een buitenlandse authentieke akte of gerechtelijke schikking kan worden gedaan (vergelijk onderdeel 8.6).

9.2 De nieuwe wettekst kan worden gebaseerd op de regeling voor de erkenning en tenuitvoerlegging van authentieke akten en gerechtelijke schikkingen in artikel 58-59 Brussel Ibis. Daarbij hoeft in de wet geen definitie van de begrippen "authentieke akte" en "gerechtelijke schikking" te worden gegeven maar kan in de toelichting worden verwezen naar de definities zoals die in de Verordening Brussel Ibis zijn gegeven (zie artikel 2 sub c respectievelijk sub b Brussel Ibis). Aansluiten bij de tekst van de regeling van artikel 58-59 Brussel Ibis wil nadrukkelijk niet zeggen dat de nieuwe Nederlandse regeling op gelijke wijze moet worden geïnterpreteerd. De Nederlandse regeling geldt buiten EU context en als zodanig is de interpretatie van de gelijklopende bepalingen in Brussel Ibis (en de rechtspraak van het HvJEU daarover) niet leidend.

9.3 Als weigeringsgrond voor erkenning en tenuitvoerlegging van een buitenlandse authentieke akte of gerechtelijke schikking geldt uitsluitend de openbare orde-exceptie (vergelijk artikel 58 lid 1 Brussel Ibis). Evenals het geval is voor buitenlandse vonnissen dient de Nederlandse rechter een ruime toets aan de Nederlandse (materiële en processuele) openbare orde aan te leggen. Daarbij is de Nederlandse rechter als gezegd niet gebonden aan de grenzen die aan toepassing van de openbare orde-exceptie worden gesteld in het kader van de Verordening Brussel Ibis en de rechtspraak van het HvJEU daarover.³⁰ De toets aan de openbare orde is aldus niet beperkt tot (bijvoorbeeld) de formele geldigheid van de desbetreffende authentieke akte (zie artikel 58 lid 2 en 52 Brussel Ibis). Het staat de Nederlandse rechter vrij ook de inhoud van de buitenlandse authentieke akte of gerechtelijke schikking te betrekken bij het oordeel of de Nederlandse openbare orde in de weg staat aan erkenning en/of tenuitvoerlegging daarvan. Een geslaagd beroep op (procedureel) bedrog kan bijvoorbeeld ook tot strijd met de openbare orde leiden (vergelijk onderdeel 5.8 hiervoor).

9.4 De authentieke akte of gerechtelijke schikking dient tevens in het land van herkomst uitvoerbaar te zijn (vgl. artikel 58-59 Brussel Ibis). Hetgeen hiervoor in onderdeel 7.5 en 7.6 is opgemerkt over het begrip "uitvoerbaarheid" geldt evenzeer voor buitenlandse authentieke akten en gerechtelijke schikkingen. Dat betekent onder meer dat het recht van het land van herkomst bepaalt aan welke voorwaarden moet zijn voldaan voor uitvoerbaarheid van de authentieke akte of gerechtelijke schikking in het land van herkomst.³¹

9.5 Tot slot geldt ook artikel 986 lid 3 Rv inzake legalisatie en vertalingen voor buitenlandse authentieke akten en gerechtelijke schikkingen. In voorkomend geval kan de rechter verlangen dat de buitenlandse authentieke akte of gerechtelijke schikking wordt

³⁰ Vergelijk hetgeen hierboven in onderdeel 5.17 is opgemerkt over het ontbreken van wederzijds vertrouwen in de rechtsbedeling.

³¹ Vergelijk het primaat van het recht van het land van herkomst van de buitenlandse beslissing zoals beschreven in paragraaf 6 hierboven.

gelegaliseerd en/of vertaald.³² Dit geldt niet indien Nederland ten opzichte van het land van herkomst gebonden is aan een bilateraal of multilateraal Executieverdrag waarin dergelijke eisen niet worden gesteld.

10. Niet behandelde onderwerpen en afsluiting

10.1 In het voetspoor van het WODC-rapport is dit advies beperkt tot erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse vonnissen in vermogensrechtelijke zaken. Om het doel van een alomvattende codificatie van het commune recht inzake de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse civiele vonnissen te bereiken acht de Staatscommissie het raadzaam de beraadslaging voort te zetten over de vraag welke andere onderwerpen nog een regeling behoeven en hoe een dergelijke regeling zou moeten luiden. De Staatscommissie denkt daarbij aan faillissementsbeslissingen en bepaalde familierechtelijke onderwerpen. De theoretische uitgangspunten die in dit advies zijn beschreven zullen ook ten aanzien van die onderwerpen leidend zijn, terwijl met name praktische (processuele) vraagstukken een aparte behandeling daarvan rechtvaardigen.

10.2 De Staatscommissie meent met het bovenstaande aan het verzoek om advies te hebben voldaan. Mocht daaraan behoefte bestaan, dan is de Staatscommissie gaarne tot nadere advisering bereid.

Hoogachtend,

Namens de Staatscommissie voor het Internationaal Privaatrecht

P. Vlas
(Voorzitter)

E.N. Frohn
(Secretaris)

³² Zie ook de slotzin van onderdeel 8.5.